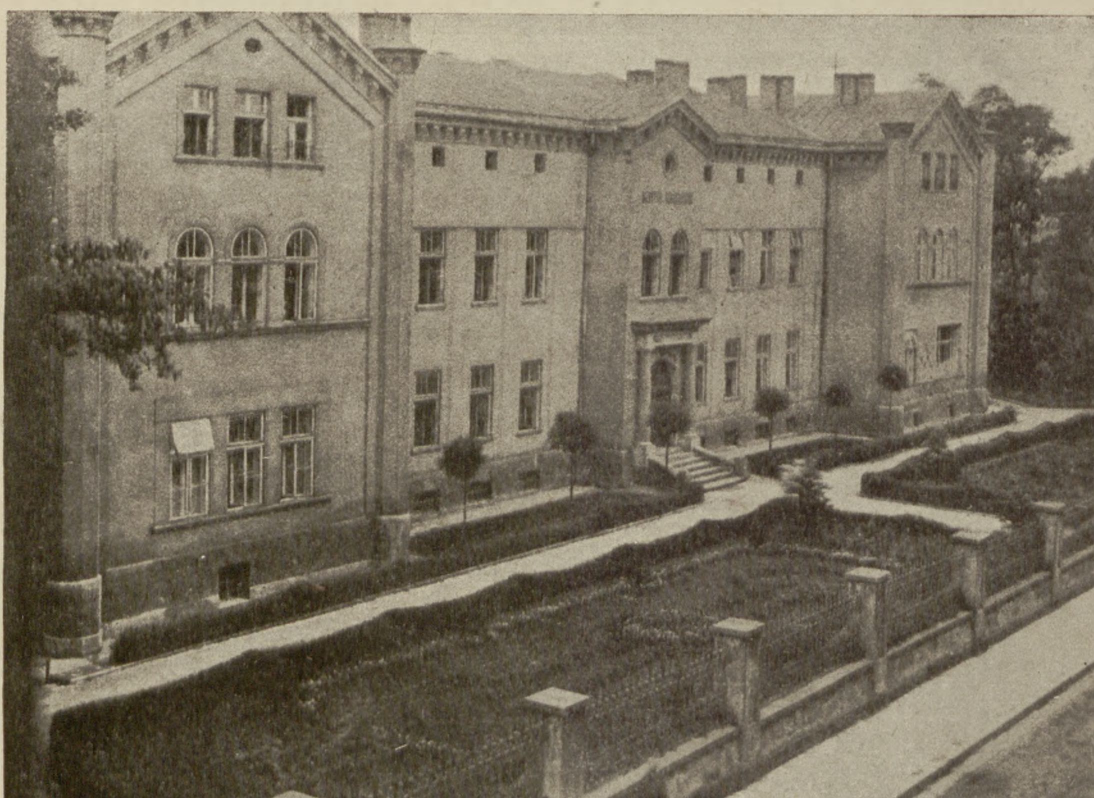
63025 kat. komp
III

SPRAWOZDANIE
SZPITALA GMINY ŻYDOWSKIEJ W KRAKOWIE

ZA CZAS OD 1 STYCZNIA DO 31 GRUDNIA 1930 ROKU

KRAKÓW
NAKŁADEM GMINY WYZNANIOWEJ ŻYDOWSKIEJ W KRAKOWIE

ODBITO W DRUKARNI »SZTUKA« W KRAKOWIE

Akc. Nr. 2210 / 1931
A.

Zarząd Gminy wyznaniowej żydowskiej w Krakowie, przedkładając sprawozdanie z działalności szpitala żydowskiego za rok 1930, stwierdza jego stały rozwój, zwraca uwagę społeczeństwa na przedstawioną w sprawozdaniu doniosłą działalność szpitala dla ludności żydowskiej nietylko naszego miasta ale i całego kraju, z którego rekrutuje się znaczny odsetek chorych. Zarząd Gminy wyznaniowej dziękując ludności Krakowa za poparcie jej usiłowań, liczy obecnie tembardziej na pomoc społeczeństwa wobec ciężkiego położenia ekonomicznego ludności żydowskiej. Lekarzom i Zarządowi szpitala dziękuję serdecznie za gorliwą pracę dla dobra cierpiącej ludności.

W Krakowie w lutym 1931 r.

Dr. RAFAŁ LANDAU

Prezydent Zarządu Gminy wyznaniowej żydowskiej w Krakowie.

Biblioteka Jagiellońska
1003122994

63025
III
1930

Rok sprawozdawczy szpitala Gminy żydowskiej w Krakowie kończymy znowu znacznym postępem. Zdawało się, że liczba chorych już osiągnęła granicę, której nie przekroczymy. A jednak liczba chorych stałych znacznie się zwiększyła, bo o 191 chorych; liczba dni leczenia jednak zmniejszyła się z 39.864 na 37.149. Ten ruch chorych świadczy z jednej strony o zaufaniu chorych do naszego szpitala, z drugiej o ciężkiem położeniu ekonomicznem ludności żydowskiej, która w chorobie zmuszona jest szukać pomocy w szpitalu. Uwidocznia się to najwyraźniej w statystyce opłat szpitalnych. I tak, kiedy w okresie od r. 1925 do r. 1930 odsetek chorych stałych bezpłatnie przyjętych wahał się między 27 a 35% w r. 1928, odsetek ten osiągnął w roku 1930 niebywałą cyfrę 58·23%. Ponieważ bezpłatnie przyjmuje się prawie wyłącznie z Krakowa, odsetek ten wyraża się w tem, że 90% chorych przyjętych z Krakowa, przyjęto całkiem bezpłatnie. Daty statystyczne uwidocznione są w poniższem zestawieniu.

Rok	Liczba chorych stałych	Dni pobytu chorych	z Krakowa	z Podgórza	Obcych	% obcych	Płatnych	Bezpłatnych	% bezpłatnych	% bezpłatnych z Krakowa
1925	1040	21920	608	54	378	41·53	750	290	27·88	47·69
1926	1759	31914	1064	118	577	39·56	1262	497	28·25	46·71
1927	2249	39151	1366	186	697	39·26	1529	720	32·01	53·89
1928	2414	39571	1444	175	771	40·02	1668	746	30·90	50·14
1929	2341	39864	1464	190	687	37·46	1440	836	35·71	57·10
1930	2497	37149	1608	209	687	27·23	1043	1454	58·23	90·42

W związku z tym stanem rzeczy Rada lekarska szpitala doszła do przekonania, że sanacja tych stosunków może jedynie nastąpić przez uzyskanie praw publicznego szpitala, a tem samem uzyskanie możności egzekwowania opłat od gmin obowiązanych do opłacania kosztów szpitalnych za osoby przynależne do tych gmin. Wnioski w tym kierunku Rada lekarska przedłoży Zarządowi Gminy żydowskiej.

W ambulatorjach liczba chorych coraz bardziej się zwiększa, co jest też spowodowane ciężkiem położeniem ekonomicznem ludności żydowskiej. W roku ubiegłym nie poczyniono żadnych inwestycyj. Zaledwo zdążyliśmy częściowo uzupełnić inwentarz istniejący, a jeszcze bardzo daje się odczuwać brak funduszów na uzupełnienie bielizny i narzędzi chirurgicznych. Częściowo do utrzymania jako tako naszego inwentarza przyczynił się fundusz złożony na ten cel przez p. Edwarda Katzingera z Chicago oraz legaty bł. p. Amalji Marsden z Londynu i bł. p. Löbla Rakowera. Hojnym tym ofiarodawcom i Ich Rodzinom składamy serdeczne podziękowanie. Do społeczeństwa naszego zwracamy się z gorącym apelem o pamięć o Szpitalu żydowskim przy zapisach, legatach i innych okolicznościach, wśród których należy nie zapominać o najnieszczęśliwszych, bo biednych i chorych!

Firmie R. Aleksandrowicz w Krakowie, Długa 1, dziękujemy serdecznie za gotowość, z jaką nam co roku dostarcza papieru na niniejsze sprawozdanie.

W ubiegłym roku pracowało w szpitalu 4 prymarjuszy, 8 ordynatorów, 4 zastępców prymarjuszy, 23 praktykantów, 30 hispitantów. 10 praktykantów korzystało z półrocznych adjutów gminy żydowskiej i 2 stypendjów Dra Jana Landaua.

W szpitalu mieszka stale 1 lekarz, a sekundarjusze i praktykanci pełnią kolejno dwudziestoczterogodzinny dyżur.

Na podstawie nowej ustawy o przymusowem odbyciu jednorocznej praktyki szpitalnej przez lekarzy dla uzyskania prawa wykonywania praktyki lekarskiej, Szpital żydowski uzyskał prawo wydawania poświadczeń po ukończeniu roku praktyki szpitalnej.

Szkoła pielęgniarek rozwija się stale. W roku bieżącym 6 praktykantek po odbytym egzaminie przed gronem lekarzy szpitalnych uzyskało stopień siostry. Stwierdzić należy, że czas praktyki szpitalnej dobrze wyzyskały tak pod względem teoretycznym jak i praktycznym i bardzo dobrze zdały egzamin. Z zadowoleniem również stwierdzamy, że dotychczas 3 siostry z pośród naszych wychowanek umieszczono na posadach w szpitalach w Przemyślu i Sosnowcu.

Wszystkim pp. Lekarzom, Zarządowi i personelowi kancelaryjnemu serdecznie dziękuję za gorliwą i ofiarną pracę w szpitalu.

Kraków, w styczniu 1931 r.

Dr. Jan Landau
Dyrektor szpitala

SPRAWOZDANIE OGÓLNE

ZA CZAS OD 1 STYCZNIA DO 31 GRUDNIA 1930 R.

I. Statystyka ruchu chorych.

A) **Ambulatoryjnie** leczono w okresie sprawozdawczym 22.680 chorych bez różnicy wyznania nie licząc powtórnych ordynacyj.

Poniższa tablica przedstawia ruch chorych w poszczególnych ambulatorjach w okresie sześcioletnim:

	r. 1925	r. 1926	r. 1927	r. 1928	r. 1929	r. 1930
Ambulatorjum chorób wewnętrznych	4872	4517	4745	3136	2852	3249
„ „ chirurgicznych	2384	2171	2207	2218	2264	2231
„ „ dzieci	3490	4521	4061	3962	3515	3794
„ „ kobiecych	1433	1540	1400	1450	1200	1201
„ „ uszno-gardlanych	3155	4192	4294	4235	3251	3891
„ „ ortopedycznych	769	842	874	759	915	804
„ „ okulistycznych	1611	2351	2348	2398	1840	2307
„ „ dentystycznych	646	903	808	876	672	862
„ „ skórnych	1089	1925	1753	1490	1339	1388
„ „ rentgenologicznych	822	1421	1827	2472	2774	2953
Razem. .	20271	24283	24317	22996	20622	22680

B) **Stałych chorych** leczono w roku sprawozdawczym 2.497 przez 37.149 dni (licząc przeniesienia z poszczególnych oddziałów).

Poniżej umieszczona tablica wykazuje stały przyrost liczby chorych na pojedynczych oddziałach.

	r. 1925	r. 126	r. 1927	r. 1928	r. 1929	r. 1930
Oddział chorób wewnętrznych	471	703	785	803	771	871
„ „ chirurgicznych	174	243	381	333	403	406
„ „ dzieci	115	203	208	247	248	197
„ „ ginekologicznych	118	151	173	163	144	156
„ położniczy	34	97	217	231	212	239
„ noworodków	37	99	225	247	219	242
„ chorób uszno-gardlanych	58	185	266	296	259	297
„ „ ortopedycznych	30	61	78	52	57	63
„ „ okulistycznych	3	14	14	21	16	18
„ „ skórnych	—	3	9	21	12	8
Razem. .	1040	1759	2356	2414	2341	2497
	21290 dni	31914 dni	39151 dni	39571 dni	39864 dni	37149 dni

Ogólna liczba chorych leczonych w r. 1930 obejmuje:

Mężczyzn	1066	tj. 42·69%
Kobiet	1431	„ 57·31%
Chrześcijan było . .	112	„ 4·48%
Z Krakowa było .	1608	„ 64·39%
Z Podgórza było .	209	„ 0·84%
Z poza Krakowa .	680	„ 34·77%

Przeciętny pobyt jednego chorego w szpitalu wynosi 14 dni.
Przeciętne obłożenie szpitala wynosi dziennie 102 chorych.
Najwyższy dzienny stan chorych wynosił 120.

W ciągu roku opuściło szpital 2.149 chorych, przeniesiono na 1931 rok 120 chorych.

Zmarło 122 chorych; w tej liczbie 10 zmarło w pierwszych 24 godzinach po przyjęciu do szpitala, tak, że śmiertelność wynosi 4·04%.

Na ogólną liczbę chorych, leczonych stale w roku 1930, opłacało taksy szpitalne pełne lub zniżone, także przez instytucje i Kasy chorych 1040 chorych; bezpłatnie korzystało z opieki szpitalnej 1454 chorych, co w stosunku do ogólnej liczby chorych wynosi 58·23%, w stosunku zaś do liczby chorych z Krakowa czyni 90·42%.

W bardzo wielu przypadkach chorzy uiścili opłatę szpitalną za kilka pierwszych dni, a zalegają z uiszczeniem dalszych opłat lub zostali z powodu ubóstwa z opłaty zwolnieni.

Liczne gminy wyznaniowe i miejskie mimo formalnych pisemnych zobowiązań nadal nie pokrywają kosztów leczenia swych obywateli, jak świadczy niżej podany wykaz.

Magitraty:

Będzin	Zł 1.570·—
Chęciny	„ 177·—
Chmielnik	„ 100·—
Czeladź	„ 884·—
Dąbrowa Górnicza	„ 488·—
Filipowice	„ 121·—
Jędrzejów	„ 2.484·50
Kraśnik	„ 182·—
Opatów	„ 140·—
Pacanów	„ 522·—
Pilica	„ 210·—
Pińczów	„ 573·—
Piotrków	Zł 217·—
Proszowice	„ 718·—
Radom	„ 176·—
Radomsk	„ 665·75
Rzeszów	„ 2.206·—
Staszów	„ 1.110·—
Szczekociny	„ 266·—
Szydłowiec	„ 406·—
Włoszczowa	„ 282·—
Wolbrom	„ 794·—
Zawiercie	„ 332·—
Razem	Zł 15.624·25

Gminy wyznaniowe:

Bolesławice	Zł 172·—
Brzesko	„ 84·—
Częstochowa	„ 962·—
Działoszyce	„ 145·—
Kamieńsk	„ 440·—
Książ Wielki	„ 161·—
Pacanów	„ 870·—
Połaniec	„ 66·—
Proszowice	„ 176·—
Rozwadów	„ 114·—
Rymanów	Zł 119·—
Sławków	„ 252·—
Słomniki	„ 418·—
Sosnowiec	„ 965·—
Szczekociny	„ 304·—
Warka	„ 133·—
Wojdzisław	„ 91·—
Wolbrom	„ 140·—
Razem	Zł 5.612·—

II. Zamknięcie rachunkowe za rok 1930.

Wpływy	Zł	Wydatki	Zł
Saldo z r. 1929	1.993·13	Prowianty	104 873·05
Opłaty ambulatoryjne	15·539·05	Inwentarz	13.058·24
„ szpitalne	127·341·57	Inwestycje	789·71
Dary i subwencje	38.478·44	Różne wydatki administracyjne	9.744·67
Taksy ślubne i opłaty pobrane przez Gminę	11.842·40	Płace lekarskie i person. administracyjnego	122.473·19
Niedobór pokryty przez Gminę żydowską	139.269·72	Konserwacja budynku i inwentarza	18.999·42
		Opał	19 563·19
		Światło i prąd	10.554·68
		Leki i materjał opatrunkowy	20.150·65
		Ubezpieczenie personalu	7.746·40
		Zaliczki	2.222·00
		Kasa Chorych	616·08
		Saldo z 31/12 1930	3·673·03
	334.464 31		334.464·31

Z powyższego zestawienia wynika, że wpłynęło tytułem opłat szpitalnych 42% ogólnych wydatków (o 2% mniej aniżeli w roku ubiegłym), resztę pokryła Gmina wyznaniowa).

III. Obliczenie kosztów dziennego utrzymania chorego.

Wydatki połączone z utrzymaniem szpitala, nie licząc wydatków inwestycyjnych, wynoszą:

	Zł	Dni leczenia	Wydatki dzienne na 1 chorego Zł
Prowianty	104.873·05	37.149	2·82
Opał	19.563·19	„	—·53
Światło i prąd	10.554 68	„	—·28
Konserwacja budynku i inwentarza	18.999·42	„	—·51
Różne wydatki administracyjne	9.744·67	„	—·28
Leki i materjały opatrunkowe	20.150·65	„	—·54
Ubezpieczenie personalu	7.746·40	„	—·21
10% na zużycie inwentarza	1.307·00	„	—·03
Płace	127.473.19	„	3·29
Razem	315.412 25	37.149	8·49

Z powyższego obliczenia wynika, że koszta utrzymania 1 chorego w roku 1930 wynoszą Zł 8·49 (o 29 groszy więcej aniżeli w roku ubiegłym).

Opłata dzienna dla chorych z Krakowa wynosi Zł 5·—, dla zamiejscowych Zł 8·—, dla członków Kasy Chorych Zł 4·40; Szpital więc dopłacał w roku sprawozdawczym dziennie do chorych z Krakowa Zł 3·49, do zamiejscowych Zł —·49, do członków Kasy Chorych Zł 4·09.

Wykaz subwencyj i datków na rzecz szpitala.

Bł. p. Marsden Amalja z Londynu legat Ł. 221.174	Zł 9.600·60
Katzinger Edward Chicago Dol. 1000	„ 8.890·—
Legat bł. p. Dra Laufbahna Artura	„ 4 437·50
Subwencja Kasy Oszczędności miasta Krakowa	„ 3.500·—
Bł. p. Rakower Löbel legat	„ 3.000·—
Bł. p. Poser Izak II. rata legatu	„ 2.000·—
Rodzina bł. p. Engelstein legat 100 Dol.	„ 892·66
Województwo (za spirytus pobrany)	„ 505·28
Inż. Ferdynand Poss	„ 500·—
Dr. Landau R. i Silberbach Emil z okazji ślubu 50 Dol.	„ 440·—
Za zrealizowaną książeczkę w Komunalnej Kasie Oszczędności	„ 394 74
Fabryka Produktów Chemicznych	Zł 300·—
Bł. p. Silberzweig Natan przed śmiercią	„ 250·—
Bertramowie	„ 250·—
Dobrowolne datki złożone w Gminie z r. 1929	„ 210·—
Za dobrowolne datki	„ 200·—
Rodzina Kerner	„ 200·—
Schönfeld Natan z okazji ślubu córki	„ 200·—
Lewkowiczowa z okazji rocznicy śmierci męża bł. p. Sz. Lewkowicza	„ 200·—
Subwencja Magistratu z fundacji wodociągowej ś. p. Zieleniewskiego	„ 194·69
Bank Spółdzielczy	„ 150·—
Blatt Józef	„ 100·—
Fränklowa Marja	„ 100·—

Dr. Frommer Wiktor (Neder)	Zł	100·—
Dr. Fussmann Józef (Neder)	„	100·—
Haber Arnold z okazji srebrnego wesela	„	100·—
Rotter Juljusz z Paryża	„	100·—
Rettig Dawid prowianty	„	77 —
Hirschowa Karolina	„	60·—
Sonne M.	„	57·80
N. N.	„	55·30
Ehrenpreis Ignacy	„	50 —
Firma Hawełka Antoni (WP. Macharski)	„	50·—
Drowie Landauowie R. dla uczczenia rocznicy syna	„	50·—
Dr. Lewitter Ignacy	„	50·—
Schamroth Karol zamiast wieńca dla bł. p. N. Silberzweiga	„	50·—
Jakób Izak	„	50·—
Goldberg Juljusz (Neder)	„	50 —
Nussbaumowie Abrahamowie z okazji IX rocznicy śmierci syna	„	50·—
Firma Hawełka	„	50·—
Weinmann Paweł	„	50·—
Gottlieb Karol	„	50·—
Dr. Pisek Henryk	„	50·—
Scharf Adolf z okazji Bar Mitzwe	„	50·—
Ratz Efraim (Neder)	„	50·—
Ziarno	„	41 45
Horowitz Maurycy z okazji wyzdrowienia	„	36·—
Inż. Zilz Filip (Neder)	„	30·—
Dr. Süsskind Dawid	„	25·—
Autotechnika (Bracka 5)	„	25·—
Inż. Hochwald M. (Neder)	„	25·—
Moor Edward z okazji konfirmacji syna	„	25·—
Ratz Efraim (Neder)	Zł	25·—
Wohlfeld Sabina	„	25·—
Chorzy oddziału chirurgicznego na radjo	„	22·50
Jakóbowski Dawid	„	20·—
Dr. Hoffmann Zygmunt	„	20·—
Mückenbrunn Leon	„	20·—
Inż. Rittermann Henryk	„	20·—
Dr. Weinsberg J.	„	20·—
Reichstein Manfred (Neder)	„	20·—
Spirer Oskar (Neder)	„	20 —
Dr. Zimmerman Juda (Neder)	„	20·—
Rosenthal Maurycy	„	20 —
Drobne datki	„	20·—
Vorzimmer Maurycowa dla uczczenia rocznicy męża	„	15·—
Giełda Zbożowa przez Dra Landyego	„	15·—
Aleksandrowicz J.	„	15·—
Komitet Pomocy Żydów Polskich	„	11·92
Dr. Kaufer B.	„	10·—
Adwokat Calel		10 —
Dr. Natansohn Henryk	„	10·—
Orenstein Chaim	„	10·—
Dr. Wasserlauf Emil	„	10·—
Wirtheim J.	„	10·—
Blumenfeld (Neder)	„	10·—
Razem	Zł	38.478·44

W sprawozdaniu za rok 1929 nie wymieniono przez przeoczenie następujących datków:

Meisels Helena	Zł	445·—
Wasserbeger Herman	„	100·—
Ratz Efraim	„	20·—

Rozkład oddziałów.

ODDZIAŁY	Sale chorych	Łóżek	Sale operac.	Ambulatorja	Kancelarje
Wewnętrzny	6	40	—	1	1
Chirurgiczny	6	41	2	1	1
Położniczy i chorób kobiecych	4	20	2	1	1
Dziecięcy	3	21	—	1	1
Uszno-gardlany	2	12	1	1	—
Ortopedyczny	2	6	1	1	—
Oczny	2	6	1	1	—
Skórny	—	—	—	1	—
Dentystyczny	—	—	—	1	—
II. piętro do użytku wszystkich oddziałów	3	9	—	—	—
Pokój izolacyjny	1	1	—	—	—
	29	156	7	9	4

Personal szpitalny.

A) Służba pielęgniarska.

ODDZIAŁY	Siostry pielęgniarki	Praktykantki	Laborantki	Służba	Razem
Wewnętrzny	2	2	—	3	7
Chirurgiczny	2	2	—	2	6
Położniczy i chorób kobiecych	2	—	—	2	4
Dziecięcy	—	2	—	1	3
Uszno-gardlany	1	1	—	1	3
Ortopedyczny i oczny	—	1	—	1	2
Rentgenologiczny	—	—	1	1	2
Lampy kwarcowe	—	—	1	—	1
Laboratorjum, ambulatorjum	—	—	—	2	2
Magazyn odzieżowy i kąpielowy	—	—	—	1	1
II. piętro	—	1	—	1	2
	7	9	2	15	33

B) Służba gospodarcza.

Kuchnia	2 kucharki, 2 podkuchenne . . .	1 wierniczka, 1 służąca . .	= 6
Pralnia	3 praczki	. . . .	= 3
Szwalnia	1 szwaczka	. . . .	= 1
Portjernia i ogród . . .	1 portjer zarazem ogrodnik . . .	1 pomocnik	= 2
Kotłownia	1 maszynista	1 pomocnik	= 2
Porządek około zabud. .	1 dozorca	1 służąca	= 2
		Razem . . .	16

C) Kancelarja szpitala.

Dyrektor — zarządca — zarządczyni — kierowniczka biura — 2 siły biurowe.

Sprawozdanie oddziału chorób wewnętrznych.

Prymarjusz: **Dr. Eljasz Stahr.**

Zastępcy prymarjusza: Dr. Maksymiljan Blassberg, Dr. Leon Goldgart.

W poprzednich sprawozdaniach stwierdzono, że doszliśmy do szczytu pojemności naszego oddziału. W r. 1928 osiągnięto bowiem największą liczbę chorych, bo 795 stałych chorych. W r. 1929 liczba chorych spadła o 24. Ruch chorych w ostatnich 5 latach wyrażał się cyframi: 471, 703, 785, 795, 771, a tego roku sprawozdawczego wykazujemy cyfrę 871, czyli o 100 osób więcej niż w roku poprzednim. Liczbę tę spowodowała grypa, która w ostatnich miesiącach r. 1930 gwałtownie szerzyła się w Krakowie i najbardziej srożyła się właśnie w dzielnicy żydowskiej, najgęściej zamieszkałej a pozostawiającej pod względem higjeny i zamożności dużo do życzenia. Na szczęście, chociaż grypa zaczynała się gwałtownie, przebiegała łagodnie bez ciężkich powikłań. Chorzy, którzy zgłaszali się do szpitala z grypą i w toku choroby okazywali zapalenie płuc, wszyscy wyzdrowieli. W ostatnich trzech latach przed rokiem sprawozdawczym naliczyliśmy: w r. 1927 zapaleń płuc 19, w r. 1928 — 37, w r. 1929 — 33 przypadki, a w ostatnim roku grypowym 43 przypadki zapalenia płuc, gdzie samej grypy było 79 przypadków. Odliczywszy od tej cyfry 43 przeciętną roczną cyfrę 33 zapaleń płuc bez grypy, pozostanie spowodowanych przez grypę zapaleń płuc 10. Przebiegała więc grypa łagodnie, bez ciężkich komplikacyj, trwała naogół po kilka lub kilkanaście dni. Zdarzały się przypadki, że grypa okazywała nawroty, ale też nie ciężkie.

Poza grypą najwyższą cyfrę osiągnęła cukrzyca, bo 68 przypadków, kamica żółciowa i zapalenie woreczka żółciowego 54, nowotwory 53, gruźlica (której zasadniczo nie przyjmujemy) 51, reumatyzm stawowy 57 przypadków. Zwraca to uwagę, że coraz więcej chorych na cukrzycę zgłasza się do szpitala. Najwięcej osób zmarło na choroby serca (19) i na nowotwory (11). Z chorób serca najwięcej chorych zabrało zwyrodnienie mięśnia sercowego (15).

W czasie zwiększonego w tym roku ruchu chorych okazało się, że oddział wewnętrzny jest za szczupły, często bowiem chorzy gorączkujący musięli czekać aż opróżni się miejsce, często zachodziła konieczność dopożyczenia łóżek z innego oddziału, a niejednokrotnie chorzy musieli szukać pomocy w innym szpitalu.

Z oddziału wewnętrznego ogłoszono 5 prac naukowych, a mianowicie:

1) Dr. Blassberg: O djecie bezsolnej Dra Gersona (Polska Gazeta Lekarska),
2) „ „ Leczenie cukrzycy w zdrojowiskach (Nowiny Lekarskie),
3) Dr. Mester: Częstość reumatyzmu w szpitalu Izraelitów w Krakowie w latach 1925—1928 włącznie (Polska Gazeta Lekarska).
4) Dr. Mester: Kilka uwag w sprawie reumatyzmu (Wiadomości Lekarskie),
5) Dr. Stahr: O żółtaczkach (Wiadomości Lekarskie).

Statystyka ruchu chorych.

Ambulatoryjnie leczono chorych 3249: kobiet 1936, mężczyzn 1313 — z Krakowa 2434, z Podgórza 394, obcych 421 — żydów 2715, chrześcijan 534.

Stałych chorych leczono 871: 412 mężczyzn i 459 kobiet — z Krakowa 596, z Podgórza 136, obcych 139. Powyżej 60 lat było 201 osób, wypadków śmierci było 61.

Statystyka chorób.

1. Choroby zakaźne: 92

1) Dur brzuszny 2
2) Malarja 2
3) Influenza 79
4) Zapalenie opon mózgowych . 2
5) Posocznica 3
6) Róża 3
7) Ziarnica złośliwa 1

2. Choroby dróg oddechowych: 203

1) Zapalenie migdałków . . . 33
2) Katar oskrzeli 32
3) Rozstrzeń oskrzeli 1
4) Dychawica oskrzelowa . . 14
5) Zapalenie płuc płatowe . . 22
6) „ „ ogniskowe . . 21
7) Ropień płuc 3
8) Gruźlica płuc 49
9) Rozedma płuc 9
10) Nowotwór płuc 4
11) Zapalenie opłucnej . . . 14
12) Ropień opłucnej 1

3. Choroby serca i naczyń krwionośnych: 116

1) Zapalenie wsierdzia 1
2) „ mięśnia sercowego . 38
3) „ osierdzia 2
4) Wada serca 23
5) Miażdżyca tętnic 31
6) Dusznica bolesna 5
7) Rozstrzeń tętnicy głównej . 2
8) Krwotok mózgowy 9
9) Zapalenie żył 5

4. Choroby przewodu pokarmowego: 195

1) Rak przełyku 2
2) Katar żołądka 12
3) Nerwica żołądka 3
4) Wrzód żołądka 20
5) Rak żołądka 22
6) Wrzód dwunastnicy 25
7) Katar jelit 9
8) Niedrożność jelit 3
9) Rak jelit 7
10) Tasiemiec 6
11) Zapalenie wyrostka robaczkowego 14
12) Żółtaczka ka'aralna 7
13) Kamica żółciowa 23
14) Zapalenie woreczka żółciowego 31
15) Ropień wątroby 1
16) Rak wątroby 8
17) Zapalenie otrzewnej 1
18) Rak otrzewnej 1

5. Choroby narządu moczo-płciowego: 65

1) Katar pęcherza moczowego . 10
2) Zapalenie miedniczek nerkowych 4
3) Zapalenie nerek ostre . . 21
4) „ „ przewlekłe . 10
5) Kamica nerkowa 12
6) Wodonercze 1
7) Ropień nerek 1
8) Gruźlica nerki 2
9) Nowotwór nerki 1
10) Nowotwór macicy 2
11) Nowotwór jajnika 1

6. Choroby krwi, przemiany materji i gruczołów dokrewnych: 107

1) Białaczka 5
2) Niedokrewność złośliwa . . 5
3) „ wtórna . . . 19
4) Mięsak gruczołów limfatycznych 4
5) Cukrzyca 68
6) Choroba Basedowa 6

7. Choroby narządu ruchu: 47

1) Zapalenie wielostawowe ostre 43
2) Zapalenie wielostawowe zniekształcające 2
3) Zapalenie stawu barkowego . 1
4) „ „ kolanowego . 1

8. Choroby układu nerwowego: 41

1) Nerwica ogólna 14
2) Epilepsja 1
3) Paraliż postępowy 2
4) Zapalenie mózgu 1
5) Kilak mózgu 1
6) Drżączka porażenna 3
7) Uwiąd rdzenia 4
8) Zapalenie rdzenia pacierzowego 1
9) Nerwoból kulszowy 12
10) „ międzyżebrowy . . 2

9. Choroby skóry: 3

10. Zatrucie: 2

Z 61 przyp. śmierci (7%) powody zgonu były następujące: zapalenie opon mózgowych 2, posocznica 1, białaczka 2, gruźlica płuc 3, zapalenie płuc 12, zwyrodnienie mięśnia sercowego 15, wada serca 4, krwotok mózgowy 2, krwotok żołądkowy 2, śpiączka cukrzycowa 3, śpiączka mocznicowa 4, nowotwory złośliwe 11 (otrzewnej 2, wątroby 4, gruczołu tarczykowego 1, płuc 1, żołądka 1, gruczołów śródpiersiowych 1, jelit 1).

Sprawozdanie oddziału chirurgicznego.

Prymarjusz: **Dr. Zygmunt Wachtel.**

Zastępcy: Dr. Józef Nüssenfeld, Dr. Ignacy Schenker.

Ogólna liczba chorych leczonych na oddziale wynosiła 2.637, nie licząc powtórnych ordynacyj (w tem chrześcijan 220).

Z tego leczonych ambulatoryjnie, nie licząc powtórnych ordynacyj, 2.231.

Z pośród leczonych ambulatoryjnie:

Z Krakowa	2.080	Mężczyzn	1.234
Z Podgórza	72	Kobiet	997
Obcych	79		

Zabiegów chirurgicznych dokonano w ambulatorjum 873.
Opatrunków „ „ „ „ 8.421.

Na oddziale stałym leczono w okresie sprawozdawczym osób 406 (w tem chrześcijan 19).

Z Krakowa . .	140 mężczyzn	+	116 kobiet	=	256
Z Podgórza .	16 „		13 „	=	29
Z poza Krakowa	74 „		47 „	=	121

Według wieku leczono chorych:

do lat 10 . . .	29 osób	do lat 50 . . .	36 osób
„ „ 20 . . .	97 „	„ „ 60 . . .	42 „
„ „ 30 . . .	103 „	„ „ 70 . . .	42 „
„ „ 40 . . .	43 „	powyżej „ 70 . . .	14 „

Statystyka chorób leczonych na oddziale stałym.

1. Choroby kości i stawów.

Sprawy urazowe:
- złamania i zwichnięcia 20
- zranienia i stłuczenia 11

Zniekształcenia 3

Sprawy zapalne:
- zapalenie kości, okostnej, stawów . . . 20
- gruźlica kości, okostnej (incl. kręgosłupa) 8
- zgorzel kończyn 6

2. Choroby klatki piersiowej.

Ropne zapalenie opłucnej i schorzenie żeber . . . 7

3. Choroby narządów jamy brzusznej.

Wrzód i zwężenie odźwiernika 2
Zapalenie wyrostka robaczkowego . . . 109
Niedrożność jelit (ileus) 4
Schorzenia dróg żółciowych (sprawy zapalne, kamica) 5
Zapalenie otrzewnej i puchlina 4
Guzy jamy brzusznej 2

Przepukliny: wolne 16
uwięzgnięte 14
bliznowate 6
Schorzenia odbytnicy (krwawnice, pęknięcia, przetoki) 29
Wypadnięcie (Prolaps) 2
Odbyt sztuczny 2

4. Choroby narządu moczopłciowego.

Nerek i miedniczek nerkowych:
- kamica nerek 3
- ropienie nerek 1
- zapalenie miedniczek 8
- krwiomocz 2

Gruczołów płciowych i dolnych dróg moczowych:
- zapalenie jajników i przydatków macicznych 2
- wodniak jąder i sznurka nasiennego . . . 7
- gruźlica jąder 2
- wnętrostwo (kryptorchizm) 3
- kamienie pęczerza moczowego i cewki . 4
- sprawy zapalne pęcherza i zwężenia cewki 8
- przerost gruczołu krokowego 14
- przetoki moczowe 3

5. Nowotwory.

Dobrotliwe:
- gruczolak sutka 3
- brodawczak odbytnicy 2
- tłuszczaki i włókniaki 5
- torbiele 2

Złośliwe:
- rak sutka 5
- „ żołądka 3
- „ wątroby 2
- „ otrzewny 1
- „ odbytnicy 1
- mięsak uda, ślinianki i skóry 4

6. Różne.

Schorzenia systemu nerwowego 3
Wstrząs mózgu 1
Ropień mózgu 1
Choroby dziąseł i zębów (incl. torbiele) . . 6
Wole 4
Żylaki, zapalenie żył i wrzody żylakowe . 8

Urazy, odmrożenie, oparzenie 10
Sprawy zapalne ropne:
gruczołów mlecznych 6
gruczołów i naczyń chłonnych 7
tk. podskórnej i ścięgien (Phlegmone) . 26
ropnie, czyraki wielokrotne (karbunkuły)
zanogcice 20
zakażenie ogólne (Sepsis) 4
Inne 11
Observatio 17

Zabiegów operacyjnych u chorych stałych wykonano 241.
Opatrunków gipsowych i wyciągów wykonano 37.
Z pośród chorych leczonych na oddziale stałym opuściło szpital:

wyleczonych	320
w stanie poprawy .	38
niewyleczonych . .	18
zmarło	30 (w tem nieoperowanych 10).

Liczba dni leczenia na oddziale chirurgicznym wynosi 8.118; chory przebywał na oddziale przeciętnie 20 dni.

Sprawozdanie oddziału chorób dzieci.

Prymarjusz **Dr. Jan Landau.**

Ambulatoryjnie leczono 3.794 chorych, nie licząc ordynacyj powtórnych (w tem chrześcijan 625).

Z Krakowa	3.212 chorych
Z Podgórza	538 „
Z poza Krakowa . .	44 „

Stałych chorych leczono 197.

Płci męskiej 110
„ żeńskiej 87
Osesków 15
Od 1—7 roku życia 83
Od 7—14 roku życia 99
Z Krakowa 156
Z Podgórza 12
Z poza Krakowa 29

Dni leczenia było 3.154.
Przeciętnie dziecko było leczone przez 16 dni.

Statystyka chorób.

1. Choroby zakaźne.

Zapalenie opon mózgowych nagminne . . 2
Tyfus brzuszny 2
Koklusz 4
Odra 2
Zapalenie ślinianek przyusznych nagminne . 3
Influenza 4
Szkarlatyna 3

Kokluszu, odry, szkarlatyny, zapalenia ślinianek przyusznych nabawiły się dzieci w szpitalu. Po stwierdzeniu choroby dzieci te umieszczono na oddziałach zakaźnych innych szpitali.

2. Choroby dróg oddechowych i gruczołów chłonnych.

Katar oskrzeli 25
Bronchitis capillaris 1
Zapalenie płuc okołooskrzelowe 9
„ włóknikowe 4
Gruźlica płuc 7
Zapałenie okołooskrzelowe 2
Cierpienie gruczołów okołooskrzelowych . 21
Wysiękowe zapalenie opłucnej 7
Stan po zapaleniu opłucnej 7
Międzypłatowe zapalenie opłucnej . . . 8
Ropne zapalenie opłucnej 4
Rozstrzeń oskrzeli 1

3. Choroby narządu krążenia.

Zapalenie wsierdzia	1	Wada serca	7
Myocarditis	6	Niedomoga serca	2

4. Choroby narządu pokarmowego.

Zapalenie migdałków	2	Przewlekły nieżyt jelit	3
Pleśniawka (Soor)	2	Ostry nieżyt jelit (Dyspepsia)	9
Stomatitis aphtosa	1	Zapalenie wyrostka robaczkowego	8
Przerost migdałków	1	Choroby robacze	1
Zatrucie pokarmowe	4	Gruźlicze zapalenie otrzewnej	1
Żółtaczka	1		

5. Choroby narządu moczopłciowego.

Zapalenie pęcherza i miedniczek	3	Zapalenie nerek przewlekłe	3
„ nerek ostre	15	Moczenie nocne	1

6. Choroby układu nerwowego.

Imbecilitas	1	Padaczka (Epilepsia)	1
Amaurosis idiotica	1	Microcephalia	1
Neurasthenia	1	Zapalenie surowicze opon mózgowych	1
Hysteria	1	„ mózgu i opon „	1
Cephalalgia	1	„ gruźlicze „ „	3
Pląsawica (Chorea)	12		

7. Choroby krwi i przemiany materji.

Niedokrwistość	3	Plamica brzuszna	1
Asthenia	4	Krzywica znacznego stopnia	1
Cachexia	1	Zołzy	1
Plamica krwotoczna	1		

8. Choroby narządu ruchu.

Gościec stawowy	6	Gruźlica kości	2
Osteomyelitis	1	„ kręgosłupa	4

9. Choroby skóry.

Liszajec przenośny	2	Rozsiane włókniaki podskórne	1
Wyprysk	3	Oparzenia II. stopnia	1
Czyraczność (Furunculosis)	6	Ropiawica uda	1
Rumień wysiękowy wielokształtny	1	Gruźlica skóry	2

10. Choroby oczu i uszu.

Zapalenie spojówek	1	Zapalenie ucha środkowego	3
Owrzodzenie rogówki	1		

Ze stałych chorych opuściło szpital:

wyleczonych	79
z polepszeniem	57
w stanie niezmienionym	43
przeniesiono na inne oddziały	7
zmarło	11

Sprawozdanie oddziału ginekologiczno-położniczego.

Prymarjusz **Dr Jan Lachs.**

Ruch chorych w roku sprawozdawczym był nieco większy aniżeli w roku poprzednim, a przedstawia się w następujący sposób:

I. Do ambulatorjum zgłosiło się, nie licząc powtórnie się zgłaszających, 1.201 kobiet.

Z Krakowa	814	w tem chrześcijanek 192
„ Podgórza	192	
„ prowincji	195	

II. Na oddział przyjęto 395 kobiet.

Z Krakowa	226	w tem chrześcijanek 22
„ Podgórza	47	
„ prowincji	122	

A) Ginekologicznie chorych było 156.

Schorzenia sromu:
- kaszak wargi mniejszej 1
- torbiel gruczołu Bartholiniego 1

Schorzenia cewki moczowej 2

Schorzenia krocza:
- ropień krocza 1
- rozdarcie krocza 16

Schorzenia pochwy:
- zamknięcie błoną dziewiczą 19
- wypadnięcie tylnej ściany pochwy . . 21

Choroby macicy:
- schorzenia części pochwowej 17
- sprawy zapalne 25
- zmiany położenia 6
- nowotwory dobrotliwe 10
- „ złośliwe 2

Schorzenia części przydatkowych macicy:
- sprawy zapalne 6
- nowotwory jajników dobrotliwe . . . 4
- zapalenie tkanki przymacicznej 6
- ciąża zamaciczna (trąbkowa) 1

Zabiegów operacyjnych wykonano 136.

Laparatomji 12:
- owarjotomji 2
- wyjęcie macicy i przydatków 2
- amputacja macicy nadpochwowa i wyjęcie części dodatkowych 1
- wyłuszczenie mięśniaka 1
- skrócenie wiązadeł m. Doléris 5
- wyjęcie trąbki macicy 1

Na cewce moczowej 2

Na kroczu 17
„ przedniej ścianie pochwy 15
„ tylnej „ „ 17
„ części pochwowej 18

Operacja m. Bardenheuer 2

Wyłuszczenie włókniaka przez pochwę . . 1

Skrobanek 49

Przedmuchanie trąbek 3

Pewną część mniejszych zabiegów wykonano ambulatoryjnie.

Konserwatywnemu leczeniu poddano kobiet 33.

W ciągu obserwacji stwierdzono u 3 chorych zapalenie miedniczek nerkowych, u 3 chorych kamicę nerkową, u 2 zapalenie nerek, u 2 kamicę żółciową.

Z kobiet operowanych na oddziale nie zmarła ani jedna.

B) Porodów odbyło się na oddziale 239, w tej liczbie były 3 porody bliźniacze.

Porodów prawidłowych było	189	Położeń poprzecznych było	4
Położeń pośladkowych „	6	Łożysk przodujących „	5
„ nóżkowych „	4	Rzucawek porodowych „	5

Zabiegów operacyjnych wykonano 154.

Kleszcze niskie	28	Ręczne wydobycie łożyska	6
Kleszcze wysokie	6	Metreuryza	3
Wymóżdżenie	2	Cięcie cesarskie	3
Obrót na nóżkę	4	Zeszycie pękniętego krocza i pochwy	88
Pomoc ręczna	14		

C) Poronień w pierwszych miesiącach ciąży było 33.

Zmarły 3 kobiety, a mianowicie:

Jedna, przywieziona z zakażeniem krwi po porodzie poza szpitalem, zmarła w 48 godzin po przyjęciu na oddział.

Jedna, przywieziona nieprzytomna, z rzucawką porodową, zmarła nie odzyskawszy przytomności po 24 godzinach.

Jedna, przywieziona po porodzie z powodu krwawienia (polip plancetarny) i zakażenia.

Na świat przyszło nieżywych noworodków 24.

Zmacerowanych płodów	13	Wśród rzucawki porodowej	1
Wymóżdżonych	2	Po obrocie z powodu łożyska przodującego	1
Zmarłych wśród porodu	7		

W pierwszych dniach porodu zmarło:

Z powodu zapalenia płuc	4	Z powodu krwiaka śródczaszkowego . .	1
„ „ wrodzonej wady serca . . .	1	Niedonoszonych	2

Sprawozdanie oddziału uszno-gardlanego I.

Ordynator **Dr Adolf Schwarzbart.**

Doroczne sprawozdanie jest jedyną sposobnością, przy której głos szefa oddziału staje się słyszalnym poza murami szpitalnymi. Jakkolwiek zdaję sobie sprawę, że zasadą sprawozdania musi być umiar, jakkolwiek żyjemy w okresie ciężkiego kryzysu ekonomicznego i chociaż wysiłki Rady wyznaniowej i jej prezydjum są godne najwyższego uznania, nie wolno mi w poczuciu powierzonego obowiązku dbania o dobro chorych przemilczeć, że rozwój oddziału jest niezadawalający. Po sześciu latach pracy w tej instytucji przytłacza mnie troska i pytanie, jaki będzie dalszy los oddziału. Kosztowna przebudówka z roku 1929 uczyniła pracę w ambulatorjum wygodniejszą, co z wdzięcznością podnoszę, lecz poza tem oddział pozostał nadal barakowem prowizorjum. Personal składa się nadal wyłącznie z mojej osoby i dwóch pielęgniarek. Publiczność gromadzi się nadal w przygnębiająco-mrocznej poczekalni, wtłoczonej między ambulatorjum i izby chorych, którzy są niepokojeni rozgwarem publiczności. Oddział żyje przez sześć lat bez żadnej stałej, choćby najskromniejszej dotacji na uzupełnienie aparatów i instrumentów leczniczych. W ilości łóżek pozornie zwiększonej też zasadniczo nic się nie zmieniło, ponieważ dawniej mogłem obłożyć pokoje w nadbudówce gmachu głównego, obecnie zmuszony jestem lokować wszystkich chorych w baraku. W ten sposób oddział ten staje się kopciuszkiem nawet w obrębie samego szpitala w stosunku do prawidłowo pomieszczonych oddziałów, jak wewnętrzny i t. d. A przecież oddział uszno-gardlany obłożony jest przeważnie schorzeniami ciężkiej natury, przeważnie chirurgicznej, wymagającemi w interesie dobrego przebiegu choroby warunków pierwszorzędnych. Utrzymanie zaufania publiczności, zdającej sobie sprawę z tych niedomagań napotyka w tych warunkach na niesłychane trudności. W tym stanie rzeczy wydatność pracy ma pewne naturalne granice, których największy wysiłek ordynatora przekroczyć nie może.

Ruch chorych.

Ogólna liczba chorych leczonych wynosiła 2.060, z tego na chorych stałych przypada 149, na pierwszy raz zgłoszonych chorych ambulatoryjnych wypada 1.911.

Dni leczenia chorych stałych było 1.273, stąd przeciętny czas leczenia jednego chorego stałego dni ośm.

Ogółem udzielono porad 6.000.

Z chorych stałych zmarł jeden z zakażenia ropnego ogólnego pochodzenia usznego, po bezskutecznej operacji z powodu spóźnionego doprowadzenia chorego z prowincji.

Chrześcijan leczyło się . . .	308	t. j. 15%
Chorych z Krakowa było . .	1250	= 61%
„ z Podgórza „ . .	272	= 13%
„ obcych „ . .	538	= 26%

Statystyka chorych.

Choroby nosa i zatok bocznych	342	Choroby głosu i mowy	12
„ jamy ustnej, noso-gardłowej i gardła	812	„ uszu wraz z powikłaniami	751
„ krtani, tchawicy, oskrzeli i przełyku	210	Różne	163

Statystyka operacyj.

Ogólna suma operacyj 207, z tego:

Podśluzowych przegrody nosa	2	Bronchoskopii rozpoznawczych i operacyjnych	9
Polipów i przerostów śluzówki nosa	23	Oezofagoskopii rozpoznawczych i operacyjnych	4
Zatok bocznych nosa	12	Przecięcia błony bębenkowej	5
Różnych nosa	8	Kostnych na wyrostku sutkowym i mózgu z powodu powikłań ropnego zapalenia ucha środkowego	13
Usunięcia migdałków bocznych	37	Guza ucha	1
„ trzeciego migdałka	38	Plastycznych ucha	1
Wyłuszczenia migdałków	19	Różnych ucha	7
Ropni kołomigdałkowych i gardła	10		
Angina Ludovici	3		
Wyłuszczenie guzów gardła	2		
Gruźlicy krtani	8		
Guzów i polipów krtani	3		

Praca naukowa i pedagogiczna.

W roku ubiegłym wyszły z oddziału drukiem trzy moje prace naukowe, a mianowicie: 1) „Rola układu nerwowego wegetatywnego w powstawaniu niektórych chorób oto-rino-laryngologicznych". (Praca ta została dwukrotnie wydrukowaną i poza tem wygłoszoną na IV. Zjeździe balneologicznym). 2) „O zakresie i zasadach techniki inhalacyjnej" i 3) „Z kazuistyki ciężkich powikłań i przebiegu schorzeń usznych".

W roku tym na skutek zaproszenia brałem udział w Warszawie w naradach międzynarodowego komitetu naukowego dla walki z ozeną.

Na terenie szpitalnym wygłosiłem dwa odczyty: 1) „Organizacjia pracy", 2) „Nowa zasada wykresu obrazu leukocytowego".

W kursie dla pielęgniarek naszego szpitala urządziłem 12-godzinny kurs z dziedziny anatomji i fizjologji.

Na oddziele zorganizowałem kurs praktyczny dla lekarzy z dziedziny bronchoskopii i oezofagoskopii.

Na zakończenie wspomnę, że za zgodą Dyrekcji z ramienia krakowskiego TOZU, prowadziłem przy oddziele dwie laryngologiczne poradnie TOZU, a mianowicie: poradnię przeciwgruźliczą i przeciwreumatyczną, których praca była uzgodniona z analogicznemi poradniami internistycznemi, czynnemi na terenie szpitalnym. Z poradni tych korzystała ludność w szerokiej mierze. Odnośne dane statystyczne są włączone do ogólnej statystyki oddziałowej.

Sprawozdanie oddziału uszno-gardlanego II.

Ordynator **Dr. Józef Spira.**

W ambulatorjum zgłosiło się nowych chorych 1.980 (w tem chrześcijan 296).

Mężczyzn	669	Z Krakowa było	1.256
Kobiet	804	Z Podgórza „	284
Dzieci	507	Zamiejscowych było	440

Z pośród tych chorych leczono ambulatoryjnie 1.832, zaś 148 przyjęto na oddział jako leżących. Porad udzielono około 6.500, to znaczy, że na jednego chorego przypadają przeciętnie trzy ordynacje.

Statystyka chorób leczonych ambulatoryjnie.

Schorzenia ucha zewnętrznego i małżowiny	232
„ „ środkowego i trąbki Eustachjusza	365
Schorzenia ucha wewnętrznego	63
„ nosa	544
„ jam bocznych nosa	47
„ jamy ustnej	32
Schorzenia gardła i jamy noso-gardzielowej	759
„ krtani i tchawicy	207
„ przełyku	12
„ gruczołu tarczykowego	27
Zaburzenia mowy	11
Różne	115

Statystyka chorób leczonych na oddziale stałym.

Choroby wyrostka sutkowego w następstwie ropnego zapalenia ucha środkowego	48
Powikłania wśródczaszkowe w następstwie ropnego zapalenia ucha środkowego	10
Skrzywienie przegrody nosowej, przewlekłe nieżyty nosa	7
Ropienia jam bocznych nosa	10
Krwotoki nosa	2
Nowotwory górnych dróg oddechowych	5
Zapalenia przewlekłe migdałków	48
Zwężenia krtani	2
Rozszczepienia podniebienia	3
Brodawczaki krtani	2
Ropnie okołomigdałkowe	3
Różne	8

Ilość dni leczenia wynosiła 1.136, t. zn. że każdy chory przebywał na oddziale przeciętnie około 7 dni.

Zabiegów operacyjnych wykonano 267; z tego 67 większych, a mianowicie:

Operacyj kostnych na wyrostku sutkowym, wzgl. w otoczeniu z powodu powikłań zapalenia ucha środkowego	38
Rozcięcia tchawicy	3
„ krtani	3
Podwiązania żyły szyjnej wewnętrznej	5
Operacyj brodawczaków krtani u dzieci	6
Wydobycia ciał obcych z przełyku	5
Wycięcia próbnego z nowotworu przełyku	3
Operacyj plastycznych podniebienia	4

Mniejszych zabiegów wykonano 200, a mianowicie:

Operacyj wśródnosowych	24
„ jam bocznych nosa	8
Wycięcia migdałków bocznych lub trzeciego	42
Wyłuszczenia chirurgicznego migdałków podniebiennych	31
Nacięcia ropni okołomigdałkowych lub gardła	10
Nacięcia ropnia zausznego	3
Wycięcia polipów krtani	9
Wycięcia nacieków krtani lub gardła (nowotwory, gruźlica i t. p.)	12
Przypalenia nacieków krtani żegadłem	8
Resekcji szczytów korzeni zębowych	2
Usunięcia polipów ucha	3
Nacięcia błony bębenkowej	20
Przyżegania w nosie	12
Różne	16

Sprawozdanie oddziału chorób ocznych.

Ordynator **Dr. Arnold Bannet.**

Statystyka ruchu chorych.

W roku sprawozdawczym zgłosiło się do ambulat. okulistycznego 2.307 chorych, nie licząc zgłaszających się powtórnie. W tej liczbie było chrześcijan 202, t. j. 8·7%.

Ilość ordynacyj powtórnych wynosiła około 18.000.

Osób płci męskiej było	1.067
„ „ żeńskiej „	1.240

Z Krakowa	1.617	t. j. 70·09%
Z Podgórza	354	t. j. 15·34%
Z poza Krakowa	336	t. j. 14·57%

Według wieku:

W pierwszym roku życia było	109	Do 50 roku życia było	241
Do 10 roku życia było	475	„ 60 „ „ „	178
„ 20 „ „ „	544	„ 70 „ „ „	126
„ 30 „ „ „	339	Powyżej 70 roku życia było	51
„ 40 „ „ „	244		

Statystyka chorób.

Choroby powiek	259	Choroby nerwu wzrokowego	17
„ dróg łzowych	37	„ mięśni ocznych	41
„ spojówek powiekowych i gałkowych	1.031	Jaskra (Glaucoma)	14
Choroby rogówki	107	Jaglica (Trachoma)	53
„ twardówki (sclera)	4	Ciała obce	97
„ tęczówki	17	Wady wzrokowe 552, a mianowicie:	
„ naczyniówki (chorioidea)	9	Myopia	167
„ soczewki ocznej	58	Hypermetropia	162
„ ciałka szklistego (opacit. corp. vitr.)	5	Presbyopia	128
Choroby siatkówki	6	Astigmatismus	78
		Amaurosis	17

Chorych stałych leczono na oddziele w roku sprawozdawczym 18.

Sprawozdanie oddziału ortopedycznego.

Ordynator **Dr. Maurycy Epstein.**

Chorych ambulatoryjnych było 804 (w tej liczbie chrześcijan 99).

Mężczyzn	228	Z Krakowa	693
Kobiet	359	Obcych	111
Dzieci	217		

Chorych stałych było 63, leczonych przez dni 1.744.

Zestawienie zabiegów leczniczych:

Zabiegów krwawych	77	Elektryzacji	1.065
Zastrzyków	212	Nagrzewań gorącem powietrzem	1.656
Opatrunków gipsowych	78	Masaży	2.090
Opatrunków chirurgicznych	246	Naświetlań lampą łukową	192
Wyciągów	21	Gimnastyki ortopedycznej	1.117

Zabiegów krwawach było 77, bezkrwawych 557, zabiegów fizykalnych 6.120, razem 6.754.

Leczono następujące schorzenia:

Złamania	42	Zapalenia stawów reumatyczne	72
Zwichnięcia	9	„ „ moczanowe	25
Wykręcenia stawów (Distorsio)	18	„ „ zniekształcające	18
Przypadki urazowe	39	„ „ tryprowe	2
Schorzenia chirurgiczne	34	Arthropatia luetica	4
„ nerwowe	25	Schorzenia mięśni i ścięgien	26
Przepukliny	7	Schorzenia żył	31
Ischias	26	Przykurczenia i zesztywnienia stawów	8
Poliomyelitis	4	Nogi płaskie	180
Scoliosis i Kyphoscoliosis	64	Paluch koszlawy	7
Szyja krzywa	8	Kolano koszlawe	8
Wrodzone zwichnięcie biodra	14	„ szpotawe	8
Pes equino-varus	5	Różne	25

Gruźlica kości i stawów:

Stawu skokowego	8	Łokcia	5
Kolana	6	Kręgów	18
Biodra	17	Innych organów	7

Sprawozdanie oddziału chorób skórnych i wener.

Ordynator **Dr. Henryk Leuchter.**

Ambulatoryjnie leczono chorych 1388 (w tem chrześcijan 83).

Mężczyzn	546	Z Krakowa	1.270
Kobiet	480	Zamiejscowych	118
Dzieci	362		

Sprawy chorobowe skórne.

Genodermatozy: Wady wrodzone 15 — wady nabyte 40.

Zmiany traumatyczne: Fizykalne, mechaniczne 89 — chemiczne 31.

Zmiany wywołane czynnikami biolog. zewn.: Pasożyty 133 — grzyby 224 — bakterje 434 — inf. 60 — T. b. c. 28.

Zmiany wywołane czynnikami biolog. wewn.: Autointoksykacje 39 — zaburzenia przemiany materji 101 — zaburzenia gruczołów dokrewnych 42 — zaburzenia układu nerwowego wegetatywnego 1 — zaburzenia narządów krwiotwórczych — 2.

Zmiany wywołane przez jady: Pokarmy 52 — leki 2.

Nowotwory: Dobrotliwe 8 — złośliwe 4.

Choroby weneryczne.

Gonorrhoea 30 — lues wczesna 8 — lues późna 5 — ulcus molle 1 — inne bez zmian 38.

Bezskuteczne starania o uzyskanie choćby małego oddziału z paru łóżek, przyczynia się do słabego rozwoju dermatologji w naszym szpitalu. Zwracam uwagę, że stale na odziele wewnętrznym naszego szpitala jest pewna ilość chorych syfilitycznych, których interniści przekazują mi do leczenia, u nich stanowiących balast, a których mógłbym, łącznie z moimi chorymi, zneutralizować na osobno utworzonym dla mnie oddziale, co wyszłoby na korzyść tak dla interny jak dla dermatologji.

Sprawozdanie ambulatorjum dentystycznego.

Ordynator **Dr. Dora Wasserberg.**

W r. 1930 korzystało z ambulat. 862 chorych, nie licząc powtórnie się zgłaszających (w tem 23 chrześcijan), w tem było: mężczyzn 395, kobiet 467.

Z Krakowa	783	Wykonano:	ekstrakcyj	475
Z Podgórza	58		plomb	245
Z poza Krakowa	21		innych zabiegów	529

Sprawozdanie oddziału Rentgenologicznego.

Ordynator **Dr. Gabrjel Gottlieb.**

Ruch chorych w roku sprawozdawczym wzmógł się w dalszym ciągu w porównaniu z latami ubiegłemi. I tak:

Rok	1925	1926	1927	1928	1929	1930
Chorych	872	1421	1827	2472	2774	2953

Korzystało więc z Zakładu naszego w 1930 roku 2.953 chorych (w tem 376 chrześcijan), nie wliczając powtórnie zgłaszających się.

Dzieci do lat 14	834	Z Krakowa chorych	2.191
Mężczyzn	1.217	Z poza Krakowa chorych	762
Kobiet	902		

Leczenie Rentgenem.

Naświetlenie lecznicze stosowano (wielokrotnie) u 426 chorych, z czego przypada:

na choroby skórne	93	na choroby krwi	24
„ sprawy gruźlicze	72	„ sprawy nowotworowe	63
„ „ zapalne	127	„ „ inne	47

Rozpoznawanie Rentgenem.

W celach rozpoznawczych wykonano:

prześwietlań u chorych	2.485
zdjęć (filmowych) u chorych	457

Z prześwietlań przypada na:

klatkę piersiową	1.895
przewód pokarmowy	412
kości i stawy	35
ciała obce	48
inne	95

Z pośród zdjęć przypada na:

klatkę piersiową	42
przewód pokarmowy	123
nerki	51
woreczek żółciowy	36
kości i stawy	207
zęby	39
inne	26

Poza chorymi szpitalnymi korzystało z zakładu 728 chorych Poradni Przeciwgruźliczej Tozu i Kasy Chorych, mających pomieszczenie przy szpitalu.

Podobnie jak i poprzedniego roku muszę zaznaczyć, że zakład nie otrzymuje funduszów na inwestycje konieczne dla uzupełnienia aparatu, co się dotkliwie daje odczuwać przy postępującej szybkim krokiem technice rentgenologicznej. Cierpi na tem precyzyjność zdjęć i dawkowanie przy terapji. Tak jak przed trzema laty mogliśmy z dumą pochwalić się naszym zakładem, tak dzisiaj stoimy już znacznie w tyle poza najnowszem urządzeniem zakładów rentgenologicznych. Uzupełnienie inwentarza najkonieczniejszemi urządzeniami wymaga pewnej kwoty, która jest niezbędna, bo nowocześnie pojęta djagnostyka rentgenologiczna bez tego staje się iluzoryczną.

Sprawozdanie z pracowni bakterjolog.-chemicznej.

Ordynator **Dr. Wanda Lachs-Blühbaumowa.**

Prace w pracowni bakterjologiczno-chemicznej rozpoczęto z dniem 1 lutego, wobec czego poniższe zestawienie obejmuje okres 11-miesięczny.

Ogólna ilość badań wykonanych w tym czasie wynosi 429, z tego badań: bakterjologicznych 166, serologicznych 232, chemicznych 31.

A. Badania bekterjologiczne:

	ogólna ilość	dodatnie
krwi	56	9
ropy	30	27
płynu mózgordzeniowego	26	3
nalotu z gardła i nosa	14	5
moczu	13	7
punktatu	12	3
plwociny	9	9
kału	4	1
żółci	1	1
sporządzenie szczepionki	1	1

B. Badania serologiczne:

	ogólna ilość	dodatnie
krwi na odczyn Wassermana i Meinickego	194	28
krwi na odczyn Widala	30	9
płynu mózgordzeniowego na odczyn Wassermana i Meinickego	8	3

C. Badania chemiczne:

krwi	27
płynu mózgordzeniowego	4

W pracowni chemicznej wykonano rozbiorów:

Moczu	8.829	Płynu mózgordzeniowego	45
Stolca	549	„ opłucnego	37
Krwi	1.611	„ z jamy brzusznej	14
Plwociny	1.233	Wydzielin cewki moczowej, pochwy, gardła	46
Treści żołądkowej	692		

Lampa kwarcowa.

Ogólna liczba chorych 409 (w tem chrześcijan 22).

Mężczyzn	53	Z Krakowa	377
Kobiet	77	Zamiejscowych	32
Dzieci	279		

Sprawy chorobowe.

Tuberculosis pulmonum	14	Erysipelas	4
Bronchadenopatia	103	Phlegmone	1
Bronchitis	15	Myalgia	3
Pleuritis	19	Arthritis	8
Lymphadenitis	41	Diathesis exsudativa	41
Tonsillitis	14	Rhachitis	57
Rhinitis	6	Anaemia	43
Peritonitis	1	Mucosae oris	1
Tuberculosis ossium	12	Tuberculosis cutis	4
Panaritium ossium	5	Choroby skórne	18

Chorzy otrzymywali naświetlenia równocześnie dwiema lampami dziennie w dawkach wzrastających od 3—15 minut.

Poradnia przeciwgruźlicza.

W szpitalu czynną jest Poradnia przeciwgruźlicza, utrzymywana przez grupę krakowską Towarzystwa Ochrony Zdrowia ludności żydowskiej w Polsce „TOZ". Poradnia udziela porad chorym na gruźlicę bez różnicy ich wyznania i opiekuje się ich rodzinami. Chorzy znajdują się pod stałą opieką lekarską 3 lekarzy i zgłaszają się celem zbadania co pewien czas w terminie, zgóry przez lekarza ustanowionym. Z końcem grudnia było pod stałą opieką poradni 1.772 chorych, z tego 489 mężczyzn, 688 kobiet, 595 dzieci i udzielono im w ciągu roku 3.493 porad.

Poradnia korzystała ze szpitalnego aparatu Rentgena, umożliwiając ludziom niezamożnym prześwietlenie płuc, co w znacznej mierze ułatwia wczesne rozpoznanie gruźlicy płuc. W roku 1930 prześwietlono 563 chorych.

W szpitalnej pracowni chemiczno-mikroskopowej lekarz TOZU przeprowadza badania plwociny dla chorych Poradni. W roku 1930 przeprowadzono 614 badań.

Hygjenistki Tozu odwiedzają co pewien czas mieszkanie chorego i starają się szerzyć zasady, czystości i higjeny wśród najbiedniejszych warstw naszego społeczeństwa. W tym celu „TOZ" umożliwia chorym kąpiele za minimalną opłatą, wydaje w miarę możności mydło, przeprowadza bielenie mieszkań, wydaje spluwaczki, lysol itp.

Wśród chorych leczonych w Poradni było: żydów 1.227, chrześcijan 545 (przeważnie przysyłanych przez Kasę Chorych).

W czerwcu roku 1929 otwarto przy szpitalu z ramienia TOZU **Poradnię przeciwreumatyczną,** prowadzoną przez Dra Adolfa Mestera. Chorych w ambulatorjum w r. 1930 zgłoszonych było 115, którym udzielono 1.146 porad (w tem chrześcijan 26). Mężczyzn było 35, kobiet 80.

Z poradni przeciwreumatycznej ukazała się praca Dra Adolfa Mestera: Die Disposition zum sog. Rheumatismus (Medizinische Welt, Berlin Nr. 37. 1930).

Sprawozdanie bibljoteki i czytelni lekarskiej.

Dochody Czytelni ze składek miesięcznych lekarzy wynosiły Zł 518·30. Z sumy tej opłacono roczny abonament za szereg czasopism, uregulowano resztę długów pozostałych z lat ubiegłych, oprawiono kilka kompletów czasopism. Wydatki te wynosiły Zł 344·25, tak, że na rok 1931 pozostała nadwyżka Zł 174·05.

W roku sprawozdawczym otrzymaliśmy w darze księgozbiór po b. p. Drze Emanuelu Rosenblacie.

Czytelnia miała do dyspozycji następujące czasopisma:

1) Polska Gazeta Lekarska,
2) Medizinische Klinik,
3) Münchener med. Wochenschrift,
4) Therapie der Gegenwart,
5) Aeztliche Praxis.

Sprawozdanie Koła Internistów Szpitala Gminy żyd. w Krakowie za rok 1930.

Przewodniczący **Dr. M. Blassberg.**

Praca naukowa wyrażała się w 3-ch kierunkach:

1) Odczyty i wykłady ogólne,
2) Naukowe demonstracje i omawianie przypadków chorobowych u chorych szpitalnych,
3) Referaty z bieżącego czasopiśmiennictwa lekarskiego. Posiedzenia odbywały się w soboty przed południem, jako w dnie wolne od ambulatorjum. Przeciętna liczba obecnych lekarzy — 20.

Odczyty wygłoszono następujące:

1) Dr. Blassberg: O bezsolnej djecie Dra Gersona,
2) „ Mester: O przewlekłym gośćcu mięśniowym,
3) „ Schwarzbart: O organizacji pracy naukowej w szpitalu,
4) „ Blassberg: Sprawozdanie z wykładów lekarskich w Karlsbadzie,
5) „ Schwarzbart: Wykres leukocytowy wedle nowej zasady,
6) „ Eichenholz: Kiła systemu nerwowego,
7) „ Gottlieb: O cholecystografji,
8) „ Blassberg: Cukrzyca a system nerwowy.

Demonstrowali chorych:

Dyr. Dr. Landau (2 przypadki),
Dr. Nüssenfeld (3 przypadki),
„ Fenigerowa (1 przypadek),
„ Zaksowa (2 przypadki),
„ Schwarzbart (2 przypadki),
Dr. Engel (4 przypadki),
„ Goldgart (2 przypadki),
„ Silberberżanka (1 przypadek),
„ Spira (1 przypadek),
„ Eichenholz (1 przypadek).

Referaty z czasopism wygłosili:

Dr. Blassberg — 11,
„ Eichenholz — 7,
„ Engel — 2,
Dr. Fenigerowa — 1,
„ Friedman — 1,
„ Goldgart — 6,
Dr. Iresowa — 1,
„ Kolber — 6,
„ Königsberg — 1,
Dr. Löwówna — 1,
„ Silberberżanka—2,
„ Zaksowa — 1.

Kursa dla pielęgniarek prowadzili:

Dyr. Dr. Landau (Ogólne zasady),
Dr. Zaksowa (Pedjartja),
„ Schwarzbart (Anatomja i fizjologja),
Dr. Wachtel i Nüssenfeld (Chirurgja),
„ Epstein (Ortopedja),
„ Blassberg (Medycyna wewnętrzna).

SPIS LEKARZY SZPITALA.

Dyrektor Dr. Landau Jan

Prymarjusze:

Dr. Lachs Jan
Dr. Landau Jan
Dr. Stahr Eljasz
Dr. Wachtel Zygmunt

Ordynatorzy:

Dr. Bannet Arnold
„ Lachs-Blühbaumowa W.
„ Epstein Maurycy
Dr. Gottlieb Gabrjel
„ Leuchter Henryk
„ Schwarzbart Adolf
Dr. Spira Józef
„ Wasserberg Dora

Zastępcy prymarjuszów:

Dr. Blassberg Maksymiljan
Dr. Goldgart Leon
Dr. Nüssenfeld Józef
Dr. Schenker Ignacy

Sekundarjusze:

Dr. Engel Adolf
„ Goldblatt-Fenigerowa R.
Dr. Hefter Marja
„ Lanner Leon
Dr. Löw Matylda
„ Silberberg Stefanja

Praktykanci:

Dr. Bien Pinkus
„ Braciejowski Jakób
„ Fischel Tobiasz
„ Frand Jakób
„ Friedmann Kalman
„ Hammerschlag Roman
„ Jakóbowicz Abraham
„ Stern Natan
Dr. Kepler Wiktor
„ Kolber Roman
„ Königsberg Karol
„ Lifszycowa Salomea
„ Liebeskind Liza
„ Majowa Hanna
„ Mahler Mojżesz
„ Juer-Zaksowa Wanda
Dr. Mehlberg Izydor
„ Flessner Jakób
„ Scheidlinger Regina
„ Schlager-Schönberg Marja
„ Sommerstein Juda
„ Steinberg Leon
„ Zimmermann Jakób

Hospitanci:

Dr. Abusch
„ Bauminger-Strauchenowa I.
„ Eichenholz Izydor
„ Fleischmanowa Hanna
„ Glück Leon
„ Grynbaum Feliks
„ Guttmanowa Gizela
„ Landauowa Erna
„ Libanowa Franciszka
„ Machauf Edward
Dr. Marienstrauss Henryk
„ Minkowska Zofja
„ Ritter Jakób
„ Schapira-Ires Toni
„ Stieglitz-Sperlingowa Róża
„ Wistreich Jakób
„ Żupnik Eugenja
Sł. med. Becher Blanka
„ „ Blumenberg Efraim
„ „ Blumenstock Saba
Sł. med. Brudner Izrael
„ „ Gottlieb Aleksander
„ „ Gottlieb Izydor
„ „ Jakober Józef
„ „ Liebeskind Aleksander
„ „ Schmelkes Beno
„ „ Seligsohn Abraham
„ „ Schnapik Zygmunt
„ „ Steinbach Mieczysław
Sł. chem. Bauminger Marja

B J

Papier na niniejsze sprawozdanie ofiarowała firma R. Aleksandrowicz w Krakowie, Długa 1